

Gelderland-Zuid

Werkwijze hoarding en vervuiling gemeente Tiel

Gelderland-Zuid

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave

<i>Inleiding</i>	1
1. Definities	2
1.1 Wat is woningvervuiling?	2
1.2 Wat is Hoarding?.....	2
1.3 ICD clutter-hoarding scale en de Clutter Image Rating Scale	2
Het MBZ in Tiel gebruikt de ICD Clutter Hoarding Scale (C-HS®) en de Clutter Image Rating Scale (CIRS) om hoarding en/of vervuiling vast te stellen. Omdat betrokkenen een vervuiling- of hoardingssituatie anders kunnen beoordelen, is het belangrijk om een objectieve methode te gebruiken. Dit helpt om een duidelijk beeld te krijgen van de hoeveelheid spullen in de woonruimte en de mate van ziekte-inzicht.....	
2	2
2. Rol en verantwoordelijkheden	3
2.1 Rol en verantwoordelijkheden Meldpunt Bijzondere Zorg (MBZ).....	3
2.2 Rol en verantwoordelijkheden Procesregisseur escalatieteam Zorg & Veiligheid.....	4
2.3 Rol en verantwoordelijkheden woningcorporatie.....	4
2.4 Rol en verantwoordelijkheden wijkteams.....	5
2.5 Rol en verantwoordelijkheden Wmo consulent gemeente	5
2.6 Rol en verantwoordelijkheden zorgaanbieder	5
2.7 Rol en verantwoordelijkheden team vergunningen	5
2.9 Rol en verantwoordelijkheden burgemeester.....	6
De burgemeester is verantwoordelijk voor de openbare orde en veiligheid. Bij hoarding of vervuiling kan de veiligheid in gevaar zijn. Volgens het wetsvoorstel Dijkhof/Tellegen kan de burgemeester de inwoner een gedragsaanwijzing geven, zoals een last onder bestuursdwang of een last onder dwangsom. Dit betekent dat de inwoner bepaalde dingen moet doen of laten.	
6	6
2.10 Rol en verantwoordelijkheden Omgevingsdienst Rivierenland	6
2.11 Rol en verantwoordelijkheden Landelijke inspectiedienst dierenwelzijn (LID)	7
3.0 Richtlijn	8
3.1 Toelichting richtlijn.....	9
3.2 Aandachtspunten voor het MDO	10
3.3 Afronding/ nazorg	10
3.4 Aandachtspunten bij het opstellen van een terugvalpreventieplan.....	10
4. Juridische mogelijkheden wanneer een inwoner niet meewerkt aan een traject	11
3.6 Aanbevelingen	12
Bijlage 1	13
Bijlage 2	15
Clutter Image Rating Scale: Part 2 of 3 – Slaapkamer	16
Clutter Image Rating Scale: Part 3 of 3 – woonkamer.....	17
Bijlage 3	18
Uitwisseling gegevens volgens de bemoeizorg	18

Inleiding

In de regio Gelderland-Zuid is er de afgelopen jaren een toename te zien van casuïstiek waarbij sprake is van hoarding- en of vervuilingsproblematiek. Ook de terugval bij deze problematiek is hoog. In dit document worden de afspraken en het werkproces beschreven die de verschillende samenwerkingspartners in Tiel hebben gemaakt. Dit document heeft als doel het voorkomen van terugval bij casuïstiek waarbij sprake is van hoarding- en/of vervuilingsproblematiek.

De verschillende samenwerkingspartners streven ernaar om gezamenlijk een gezonde, hygiënische en veilige leefomgeving voor de inwoners en hun omgeving te bereiken.

In paragraaf 1 beschrijven we welke definitie van hoarding en vervuiling wij in de gemeente Tiel hanteren. En welke instrumenten wij gebruiken om inzicht te krijgen in de ernst van de situatie. De rollen en verantwoordelijkheden van de verschillende samenwerkingspartners staan beschreven in paragraaf 2. Het werkproces geven we weer - en lichten we inhoudelijk toe - in paragraaf 3. In paragraaf 4 beschrijven we de juridische mogelijkheden wanneer iemand niet meewerkt aan een traject. In paragraaf 5 lees je wat de afspraken zijn en waar je op moet letten bij de schoonmaak van een vervuilde of volle woning. Tot slot bieden we in paragraaf 6 aanbevelingen om de kans op terugval te verkleinen.

1. Definities

1.1 Wat is woningvervuiling?

In de situatie van ernstige vervuiling is de woning zo onhygiënisch, dat deze problematisch is voor de persoon zelf, de omgeving of de betrokken zorgverleners. Het heeft 1 of meerdere van de volgende kenmerken:

- Er is sprake van verloedering/zelfverwaarlozing van bewoner(s) met complexe, meervoudige problematiek. Op meerdere levensgebieden zijn zaken vastgelopen en dat uit zich op een bepaald moment in zelfverwaarlozing en/ of woningvervuiling.
- Er is sprake van ernstige overlast of gevaar voor bewoners en de mensen in de (directe) omgeving (door stank en/of ongedierte, infectiegevaar, brandgevaar).

1.2 Wat is Hoarding?

Er wordt gesproken van hoarding of verzameldwang als de volgende vier kenmerken voorkomen:

1. De inwoner verzamelt en/of bewaart grote hoeveelheden spullen, die in de ogen van anderen weinig tot geen economische of emotionele waarde hebben.
2. De inwoner heeft veel moeite om afstand te doen van de spullen of is hiertoe niet in staat.
3. De woonruimte is zo vol, dat normaal gebruik niet meer mogelijk is.
4. De inwoner lijdt aan stress en wordt ernstig beperkt in het dagelijks leven.

De beste resultaten in het ombuigen van hoarding gedrag bereiken we als de problematisch verzamelaar bereid is om samen te werken met gespecialiseerde professionals.

Het gaat bij woningvervuiling en hoarding beide om complexe problematiek. Bij aanmeldingen waarbij sprake is van hoarding- en of vervuilingsproblematiek, is in de meeste gevallen ook sprake van of psychiatrische problematiek, een persoonlijkheidsstoornis, somatisch lijden, een verslaving, verstandelijke beperking, dementie, psychosociale problematiek of een combinatie hiervan. Hierdoor komt iemand niet meer toe aan het schoonmaken van zijn of haar woning.

1.3 ICD clutter-hoarding scale en de Clutter Image Rating Scale

Het MBZ in Tiel gebruikt de ICD Clutter Hoarding Scale (C-HS®) en de Clutter Image Rating Scale (CIRS) om hoarding en/of vervuiling vast te stellen. Omdat betrokkenen een vervuilings- of hoardingssituatie anders kunnen beoordelen, is het belangrijk om een objectieve methode te gebruiken. Dit helpt om een duidelijk beeld te krijgen van de hoeveelheid spullen in de woonruimte en de mate van ziekte-inzicht.

De C-HS® is een hulpmiddel en meetinstrument voor professionals om de mate van desorganisatie of hoarding vast te stellen. Het is bedoeld voor het beoordelen van de woning (niet de buitenruimtes of bijgebouwen) en is niet bedoeld als diagnostisch instrument voor de bewoner.

Er zijn vijf categorieën, die op vijf toenemende niveaus worden beschreven. De categorieën zijn:

1. structuur en bestemming;
2. huisdieren en ongedierte;
functioneren huishouden;
3. gezondheid en veiligheid;
4. persoonlijke bescherming/uitrusting.

De niveaus van de schaal zijn progressief, met Niveau I als laagste en Niveau V als hoogste. ICD beschouwt Niveau III als omslagpunt tussen een gedesorganiseerd huishouden en een hoarding-situatie. Niveau III en hoger vereisen gedegen kennis van en ervaring met het werken in een hoarding-situatie. Het C-HS® instrument is bijgesloten als bijlage 1.

Bij de Clutter Image Rating Scale (CIRS) zie je drie reeksen van drie foto's. Deze laten de oplopende niveaus van chaos of vervuiling zien in zowel de woonkamer, de slaapkamer, de keuken en de badkamer. De CIRS kan ingezet worden om met de inwoner het gesprek te voeren over de situatie in de leefomgeving. De inwoner kan gevraagd worden de foto aan te wijzen, welke in zijn/haar beleving overeenkomt met de eigen leefruimte. Hierna wordt dit geverifieerd door de gespecialiseerde zorgaanbieder.

Wanneer het niveau van foto 4 of hoger reikt, is het wenselijk de inwoner hulp te bieden om de situatie te veranderen. Daarnaast zetten wij de CIRS in als basis voor afspraken over op- en afschalen met samenwerkingspartners. Het CIRS instrument is bijgesloten in bijlage 2.

Er zijn twee verschillende instrumenten: de één prefereert foto's, terwijl de ander liever werkt met bijlage 1. Welk instrument de professional kiest, hangt af van wat het beste aansluit bij zijn of haar werkwijze.

2. Rol en verantwoordelijkheden

In deze paragraaf beschrijven we de verschillende rollen en verantwoordelijkheden van de samenwerkingspartners bij hoarding- en of vervuilingsproblematiek. Door duidelijkheid in rolverdeling verbetert de communicatie en voorkomen we misverstanden. Daarnaast vergemakkelijkt het het nemen van verantwoordelijkheid en het beoordelen van resultaten.

2.1 Rol en verantwoordelijkheden Meldpunt Bijzondere Zorg (MBZ)

Het Meldpunt Bijzondere Zorg richt zich op sociaal kwetsbare mensen die niet direct om zorg vragen, maar deze wel nodig hebben. Deze mensen vragen geen hulp omdat ze die hulpvraag niet durven, kunnen of willen stellen, of omdat ze niet weten hoe dat te doen. Zowel burgers als professionals kunnen advies en consultatie vragen of een melding doen bij het MBZ. Onder advies en consultatie verstaan we het geven van tips en adviezen. Dit kan ook een eenmalig huisbezoek omvatten, waarna we adviezen geven.

Indien dit niet afdoende is, en de situatie niet in positieve zin verandert, kun je een melding bij het MBZ doen. Deze melding kun je ook doen wanneer de inwoner geen hulpvraag heeft. Het MBZ probeert in contact te komen met de inwoner door op huisbezoek te gaan. De medewerker

probeert binnen te komen door een positieve en zorgzame benadering, waarbij ondersteuning, aanmoediging en begrip centraal staan.

Tijdens de contactmomenten schat de medewerker in wat de ernst van de situatie is aan de hand van de in paragraaf 1 beschreven instrumenten. En probeert inzicht te krijgen in de achterliggende problematiek van de inwoner. Er is tijd nodig om vertrouwen te winnen en een relatie op te bouwen. Geduld, begrip, overleg en respect zijn ingrediënten die helpen bij de benadering van en de acceptatie van hulp door de inwoner.

Wanneer er vertrouwen is en duidelijkheid over de achterliggende problematiek, streeft het MBZ ernaar dat de inwoner hulp accepteert, zodat er een leefsituatie ontstaat die voor henzelf en hun omgeving acceptabel is. Tijdens dit proces maakt de medewerker afspraken met de inwoner over het oplossen van de woonproblematiek. We kijken daarbij eerst met de inwoner naar wat er mogelijk is in het vrijwillig kader. Wil de inwoner meewerken? En wat ligt er binnen de mogelijkheden van de inwoner? Te veel druk uitoefenen kan leiden tot motivatieproblemen. Samenvattend is de rol van MBZ bij hoarding- en of vervuilingsproblematiek het bieden van advies en consultatie, het in contact komen met de inwoner, het achterhalen van de achterliggende problematiek en het toeleiden naar zorg.

2.2 Rol en verantwoordelijkheden Procesregisseur escalatieteam Zorg & Veiligheid

De procesregisseur van de gemeente voert de regie over het proces wanneer er sprake is van complexe multiprobleem huishoudens, woonoverlast en dreigende huisuitzettingen. Dit kan voorkomen bij problemen van hoarding- en of vervuiling. De procesregisseur heeft zelf geen contact met de inwoner. De procesregisseur is betrokken bij het multidisciplinair overleg, in het bijzonder in situaties waar casuïstiek stagneert of de samenwerking vastloopt. De procesregisseur heeft doorzettingsmacht wanneer casuïstiek stagneert en schaaft indien nodig hoger op.

2.3 Rol en verantwoordelijkheden woningcorporatie

De woningcorporatie signaleert wanneer er sprake is van hoardings- en of vervuilingsproblematiek. De corporatie gaat in gesprek met de inwoner om te komen tot een oplossing van de problematiek. Als inwoner niet mee wil werken aan een oplossing, dan stelt de corporatie een vrijwillige gedragsaanwijzing op waar inwoner zich aan moet houden. Deze gedragsaanwijzing is een aanvulling op het huurcontract. Indien bewoner de vrijwillige gedragsaanwijzing niet wil tekenen, of daar geen gehoor aan geeft, dan kan de corporatie een gedragsaanwijzing op laten leggen via de rechter.

Met een vrijwillige gedragsaanwijzing kan een procedures voorkomen worden.

Om na te gaan of de inwoner zich houdt aan de gemaakte afspraken, kan de corporatie een periodieke check-up uitvoeren. Bij uitzondering werkt de corporatie mee aan een specialistische schoonmaak onder de voorwaarde dat de huurder hulp aanvaardt. De woningcorporatie kan na het afsluiten van een traject de wijkbeheerder nog geregeld langs laten gaan om te controleren hoe het gaat met de inwoner. En indien nodig op tijd aan de bel trekken. De corporatie kan uiteindelijk aan de rechter vragen om de huurder uit de woning te zetten, als hij zich niet gedraagt volgens de gemaakte afspraken.

2.4 Rol en verantwoordelijkheden wijkteams

Wanneer er sprake is van hoarding- en of vervuilingproblematiek biedt het wijkteam ondersteuning en begeleiding aan de inwoner. Voorwaarde is dat er sprake moet zijn van een hulpvraag. Eerst zoeken ze uit wat er precies aan de hand is. Indien nodig betrekken zij het daarbij. Het wijkteam in Tiel is er alleen voor jeugd en gezin.

Het wijkteam begeleidt de inwoner en probeert deze weer in zijn kracht te zetten om te komen tot verandering. Ze kijken samen met de inwoner wat deze wil bereiken. Wanneer er alleen volwassenen woonachtig zijn op het adres, zoeken ze een casusregisseur die regie voert op de casuïstiek. Wanneer de casuïstiek te complex/ er meer expertise nodig is, schalen ze op naar de procesregisseur van het escalatieteam zorg en veiligheid.

2.5 Rol en verantwoordelijkheden Wmo consulent gemeente

Op grond van de Wmo is een gemeente verplicht om inwoners ondersteuning te bieden die gericht is op zelfredzaamheid en participatie, zoveel mogelijk in hun eigen leefomgeving.

De Wmo consulent onderzoekt, na een melding, wat er op eigen kracht, met gebruikelijke hulp, hulp van het netwerk of anderen opgelost kan worden.

Bij een melding inzake hoarding en vervuiling is het wenselijk aan te geven dat er met spoed ondersteuning gewenst is. De Wmo consulent beoordeelt vervolgens of de casus met spoed opgepakt kan worden.

De consulent indiceert voorzieningen vanuit de Wmo zoals ambulante begeleiding en huishoudelijke hulp. De Wmo consulent bepaalt samen met de cliënt doelen waar in de ondersteuning naar toe wordt gewerkt. Inzake hoarding en vervuiling onderzoekt de consulent welke aanbieder zo snel mogelijk kan starten. Zodra er een zorgaanbieder wordt ingezet monitort de Wmo consulent de voortgang. De Wmo consulent is geen casusregisseur.

2.6 Rol en verantwoordelijkheden zorgaanbieder

De zorgaanbieder ondersteunt de inwoner in zijn of haar eigen omgeving, afgestemd op de persoonlijke hulpvraag. De zorgaanbieder helpt de inwoner bij het ontwikkelen van vaardigheden en het bereiken van de gestelde doelen. En biedt passende en kwalitatief goede en veilige zorg voor de inwoner. Dit betekent dat de begeleider de inwoner motiveert en ondersteunt bij het opruimen, terwijl hij ook ingrijpt wanneer de inwoner vastloopt of er verslechtering optreedt.

Het gaat bij hoarding/ woningvervuiling om lange trajecten. Deze vragen veel tijd om te komen tot verandering. Het is belangrijk dat de ingezette begeleider affiniteit heeft met de doelgroep en verstand heeft van de complexe problematiek.

2.7 Rol en verantwoordelijkheden team vergunningen

Een vrijwillig traject heeft de voorkeur, maar wanneer het niet lukt om de inwoner binnen dit kader tot actie te motiveren, wordt het team Vergunningen ingeschakeld door het escalatieteam Zorg en Veiligheid. Als er toch dwang nodig is om een woning te betreden, moet de burgemeester een bevel tot binnentreden afgeven. Vervolgens inspecteert handhaving het pand om de staat ervan te beoordelen en eventuele noodzakelijke stappen te ondernemen.

2.8 Rol en verantwoordelijkheden van de brandweer bij toezicht en advies tijdens handhaving

Het escalatieteam zet de brandweer in voor een woninginspectie. Na deze inspectie stelt de brandweer adviserende rapportages op. Tijdens een woninginspectie naar het brandgevaar bekijkt de brandweer de volgende onderdelen en geeft advies.

- Beschikbaarheid en eisen van vluchtwegen bij brand.
- Vuurlast (mate van stapeling en materialen).
- Aanwezigheid brandveiligheidsinstallaties (rookmelder conform wet- en regelgeving)
- Bovenwettelijk adviseren op elektronische mankementen die brandgevaar op kunnen leveren.
 - Inschatten mogelijkheid van een veilige inzet voor brandweerpersoneel

In een flat kijken ze naar naastgelegen panden, trappen en liften. Hierdoor kunnen de eisen net iets anders liggen dan bij een gezinswoning. Direct na de inspectie stelt de brandweer het rapport op met adviezen om de ernstigste brandgevaarlijke situaties op te heffen, zoals het vrijmaken van vluchtwegen. Deze rapportage kan behulpzaam zijn ter onderbouwing van dwangmaatregelen door de gemeente, zoals een bestuurlijke maatregel van de burgemeester. De rapportage, opgesteld door de brandweer, kan door de gemeente worden meegenomen om bestuurlijk actie te ondernemen.

2.9 Rol en verantwoordelijkheden burgemeester

De burgemeester is verantwoordelijk voor de openbare orde en veiligheid. Bij hoarding of vervuiling kan de veiligheid in gevaar zijn. Volgens het wetsvoorstel Dijkhof/Tellegen kan de burgemeester de inwoner een gedragsaanwijzing geven, zoals een last onder bestuursdwang of een last onder dwangsom. Dit betekent dat de inwoner bepaalde dingen moet doen of laten.

De burgemeester kan pas een gedragsaanwijzing geven als een waarschuwing, mediation of buurtbemiddeling niet werkt. De woning van de inwoner kan dan gesloten worden. Naast het wetsvoorstel kan de burgemeester ook gebruik maken van artikel 151d van de Gemeentewet. De burgemeester mag alleen handhaven als de overlast niet op een andere manier kan worden opgelost.

2.10 Rol en verantwoordelijkheden Omgevingsdienst Rivierenland

Bij klachten/meldingen over rommel of milieugevaar komt de Omgevingsdienst Rivierenland in actie. De ODR beoordeelt de situatie door op huisbezoek te gaan. Een inwoner moet meewerken aan een huisbezoek. Toezichthouders en handhavers van Omgevingsdienst Rivierenland informeren over de regels en controleren of deze worden nageleefd. Bij overtreding van regels kan de omgevingsdienst juridische maatregelen nemen, zoals het opleggen van een dwangsom. De inwoner krijgt dan opdrachten om de situatie te veranderen. De bevoegdheden van de ODR voor toezicht komen uit de Wet Algemene Bestuursrecht.

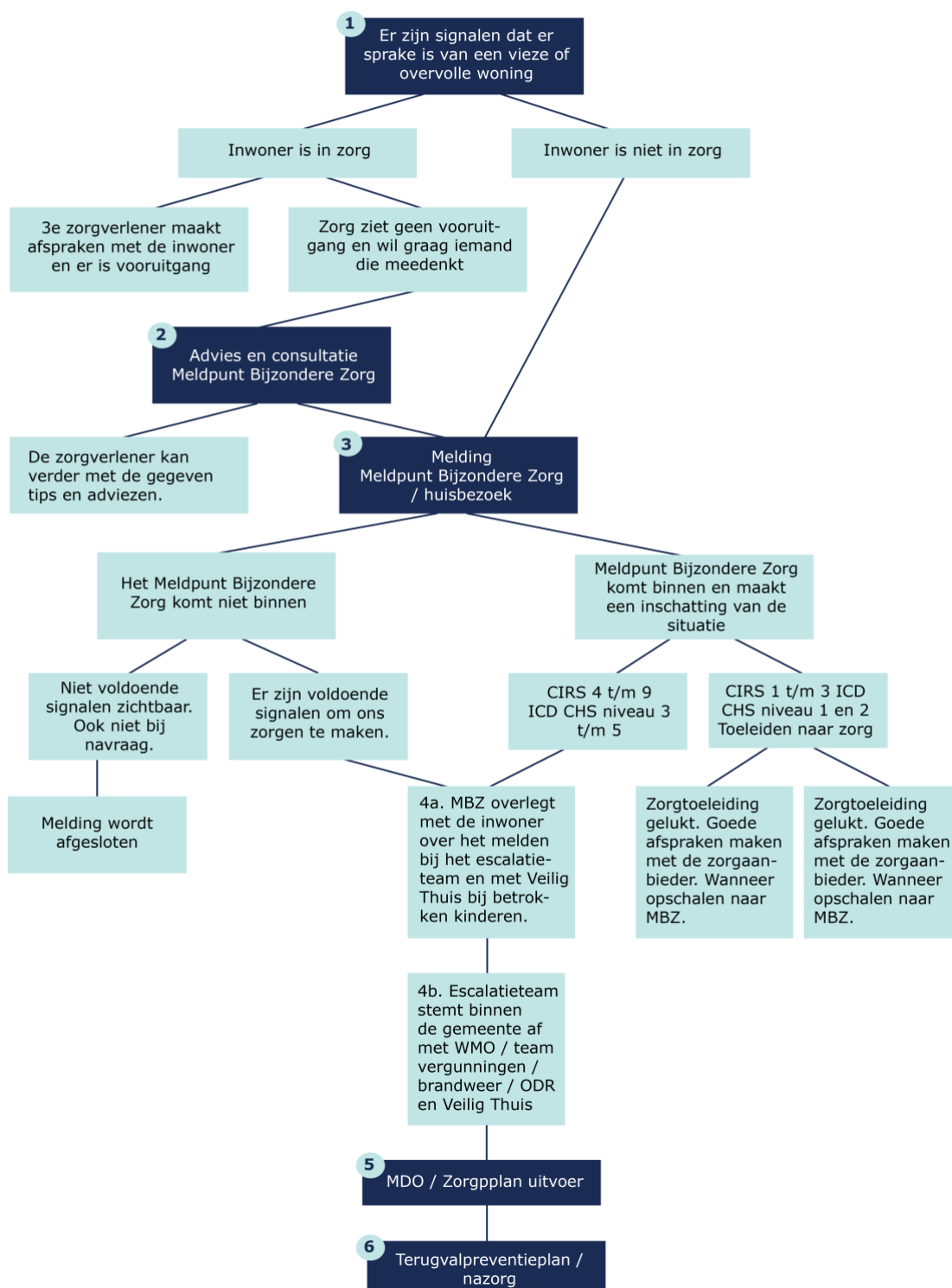
De ODR werkt in opdracht van de gemeente. De ODR houdt toezicht op de leefomgeving op het gebied van milieu en bouw. In de gemeente Tiel valt bouwtoezicht niet onder de ODR. De gemeente Tiel kan het eventueel uitbesteden aan de ODR. Dergelijke complexe casussen worden bij voorkeur voorgelegd aan de afdeling complexe handhaving van de ODR.

2.11 Rol en verantwoordelijkheden Landelijke inspectiedienst dierenwelzijn (LID)

De Landelijke inspectiedienst dierenwelzijn handhaaft en houdt toezicht op naleving van de dierenwelzijnswetgeving in Nederland. En richt zich daarbij op het welzijn van hobby- en gezelschapsdieren. Wanneer er sprake is van dierenverzameling of slechte leefomstandigheden van de dieren wordt er contact opgenomen met het LID. Het LID kan lasten op (laten) leggen die zijn gericht op het herstel van het dierenwelzijn. In de ernstigste gevallen kunnen dieren in bewaring worden genomen.

3.0 Richtlijn

Richtlijn hoarding en vervuiling

3.1 Toelichting richtlijn

In het schema hierboven wordt een schematische richting gegeven van de te zetten stappen bij hoarding- en of vervuilingsproblematiek. Sommige stappen verdienen een nadere toelichting. Deze stappen hebben een nummer gekregen in het schema. Onderstaande nummering verwijst naar de nummering in het schema.

1. Een burger of een professional komt in een situatie waarbij er volgens diegene sprake is van hoarding- en of vervuilingsproblematiek.
2. De zorgverlener neemt contact op met het MBZ voor advies en consultatie. Indien nodig gaat een medewerker van MBZ mee op huisbezoek om een op maat gesneden advies te kunnen geven.
3. MBZ gaat op huisbezoek en maakt een inschatting van de situatie. Bij CIRS 1-3 of clutter hoarding scale 1 of 2 probeert MBZ de inwoner toe te leiden naar zorg.
4.
 - a. Wanneer duidelijk is dat de ernst van de situatie CIRS 4-9 of clutter hoarding scale 3,4 of 5 betreft, doet MBZ een melding bij de Procesregisseur escalatieteam Zorg & Veiligheid. MBZ vraagt de inwoner eerst toestemming om contact op te nemen met de procesregisseur. Als de inwoner geen toestemming geeft, neemt het MBZ alsnog contact op met de procesregisseur. Dit doet zij in verband met de onveilige situatie die er bestaat. Dit gaat volgens de handreiking gegevensuitwisseling bij bemoeizorg, zie verdere uitleg in bijlage 3. De procesregisseur gaat intern in overleg welke disciplines binnen de gemeente betrokken moeten worden. De regisseur geeft een terugkoppeling aan het MBZ over welke disciplines er vanuit de gemeente betrokken gaan worden.
 - b. Wanneer er kinderen betrokken zijn, neemt het MBZ contact op met Veilig Thuis. Tijdens dit contact bekijken ze of er signalen zijn van verwaarlozing van de kinderen en welke stappen er eventueel gezet moeten worden.
5. Er volgt een multidisciplinair overleg (MDO) georganiseerd door het MBZ. Het doel is het met elkaar komen tot een volledig beeld van de situatie en van de zorgen die er zijn. Bij het MDO worden de volgende mensen uitgenodigd:
 - de inwoner, indien mogelijk;
 - de betrokken woningcorporatie, bij een huurwoning;
 - het escalatieteam, en na intern overleg binnen de gemeente eventueel andere betrokken afdelingen binnen de gemeente;
 - De eventueel betrokken zorgaanbieders of toekomstig betrokken zorgaanbieders;
 - Het Meldpunt Bijzondere Zorg;
 - het Landelijke Inspectiedienst Dierenwelzijn (LID) bij zorgen over aanwezige dieren.

Tijdens een MDO bepalen we samen welke ondersteuning gewenst is. Vervolgens maken we een gezamenlijk zorgplan. Doel van een zorgplan is een op maat gesneden aanpak. Onderdelen die in een **zorgplan** opgenomen moeten worden zijn:

- Welke doelen willen we bereiken?
Stel prioriteiten met een duidelijk tijdspad, met een zichtbaar resultaat binnen 6 maanden. Soms is een situatie zo onveilig dat je alles zo snel mogelijk opgelost moet hebben, dan is het belangrijk meteen te handelen.
- Wie onderneemt er welke stappen en hoe stemmen we de verschillende stappen op elkaar af?
- Wanneer en hoe houden we elkaar op de hoogte?
- Wanneer komen we weer samen?
- Wie heeft de regie?
Zorg dat duidelijk is wie de regie heeft. In eerste instantie neemt het MBZ de regie. Wanneer casuïstiek stagneert, voert het escalatieteam Zorg & Veiligheid de regie.
- Moet er een schoonmaak plaatsvinden? Spreek dan af wie er betaalt.

3.2 Aandachtspunten voor het MDO

- Kijk allesomvattend, probeer alle leefgebieden te bekijken en eventueel mee te nemen in het plan. Vergeet daarbij niet aandacht te geven aan zingeving en dagbesteding, zodat de verzamelaar minder gelegenheid en behoefte heeft om te verzamelen.
- Zorg voor een ruime indicatiestelling in verband met de complexiteit van de problematiek.
- Bekijk of het mogelijk is de omgeving te betrekken, deze kunnen inwoners emotionele ondersteuning en daarnaast ook praktische hulp bieden.
- Eerst moet de voorliggende problematiek duidelijk zijn voor het inzetten van een schoonmaak.
- Betrek de huisarts bij het proces. Huisartsen kunnen een belangrijke rol spelen bij zowel het opsporen als het beheersen van het verzamelen en vervuilen.
- Ga niet met alle samenwerkingspartners op huisbezoek. Door met meerdere instanties op huisbezoek te gaan, is het niet meer duidelijk wie er voor wat komt.
- Zet zorgverleners in die affiniteit hebben met de doelgroep en verstand hebben van de problematiek.

3.3 Afronding/ nazorg

Nazorg is essentieel om te voorkomen dat iemand opnieuw in dezelfde situatie belandt, zeker als de bewoner zelf niet zoveel last van de situatie had. Voor je het weet, is het weer vol en onveilig. Het is belangrijk om vast te leggen wie na het afronden van de begeleiding de nazorg op zich neemt. En in wat voor een periode de nazorg geleverd gaat worden.

Indien mogelijk kan er voor de inwoner een terugvalpreventieplan gemaakt worden. Met een terugvalpreventieplan bereidt de inwoner zich voor op een mogelijke terugval in de toekomst. Wat zijn waarschuwingssignalen en welke strategieën kan de inwoner/ zijn omgeving of de nazorg hulpverlener gebruiken om ze te overwinnen?

3.4 Aandachtspunten bij het opstellen van een terugvalpreventieplan

- Aan welke signalen kan de inwoner merken dat het minder goed met hem/ haar gaat?
Denk hierbij aan:
 - Lichamelijke signalen
 - Psychische signalen, neem hier ook trauma en verliezen in mee dit kan een katalysator zijn voor hamsterend gedrag.
 - Gedragssignalen
 - Beschrijf met de inwoner risicosituaties
 - Wat zijn valkuilen?
 - Welke gedachten verwacht de inwoner te krijgen als het niet zo goed met hem/ haar gaat?
 - Wat verwacht de inwoner te gaan doen wanneer het niet zo goed met hem/ haar gaat?
 - Wat helpt de inwoner als het niet goed gaat?
- Afspraken over bij wie zoekt de inwoner hulp en steun en wat kan de hulpverlener betekenen?
- Afspraken over hulp bij ernstigere klachten? Bij wie trekt de inwoner aan de bel?

4. Juridische mogelijkheden wanneer een inwoner niet meewerkt aan een traject

Soms gaat een traject niet de goede kant op. In uiterste gevallen kan er overgegaan worden tot juridische stappen om de situatie gedwongen te veranderen. In deze paragraaf staat beschreven wat juridisch mogelijk is om dwang toe te passen. Er is in deze paragraaf onderscheid gemaakt tussen koop- en huurwoningen, omdat er voor beide sprake is van verschillende juridische mogelijkheden.

4.1 Huurwoning:

Zie rol en verantwoordelijkheden woningcorporatie.

4.2 Koopwoning:

Indien een eigenaar van een koopwoning niet meewerkt aan een traject, kun je gebruik maken van de Omgevingswet. De Omgevingswet biedt de gemeente handvatten om in te grijpen bij vervuiling in een koopwoning. In deze wet is beschreven dat iedereen een verantwoordelijkheid heeft om zorg te dragen voor de fysieke leefomgeving. Als iemand een activiteit verricht die nadelige gevolgen heeft of kan hebben voor de fysieke leefomgeving, kan de gemeente deze persoon verplichten om maatregelen te nemen om die gevolgen te voorkomen. In de situatie van vervuiling gaat dit om het gebruiken en in stand houden van bouwwerken (artikel 4.3) en over brandveiligheid (artikel 6.4).

Overlast door inwoners waarbij sprake is van hoarding- en of vervuilingproblematiek, is een hardnekkig probleem. De site overlastadvies.nl biedt een overzicht in de verschillende juridische mogelijkheden en geeft advies afgestemd op de situatie.

4.3 Schoonmaak woning

Geregeld komt het voor dat het de inwoner zelf niet lukt de woning aanvaardbaar te maken. In veel gevallen wordt de woning dan leeggehaald/ schoongemaakt door een gespecialiseerd bedrijf. In deze paragraaf staat beschreven wat de afspraken zijn over de kosten van een schoonmaak en wanneer een woning aanvaardbaar is. En waar je op moet letten.

Het is een misvatting dat met het opruimen en schoonmaken het probleem is opgelost. Een vervuiling of volle woning is slechts een symptoom van disfunctioneren. Een schoonmaak kan pas plaatsvinden wanneer de vervolgzorg kan starten. Denk bij een schoonmaak aan een contract waarin afspraken worden gemaakt over het accepteren van zorg.

In eerste instantie is de inwoner zelf verantwoordelijk voor de schoonmaak, maar indien er onvoldoende financieel draagvlak is, kan er bijzondere bijstand of een fonds worden aangevraagd. Bij een huurwoning bestaat de mogelijkheid dat de woningcorporatie de schoonmaakkosten voorschiet, hoewel het belangrijk is te weten dat niet alle corporaties hetzelfde beleid hanteren voor specialistische schoonmaak.

De kosten worden in de meeste gevallen door de woningcorporaties op de huurder verhaald, desnoods met een betaalregeling. In uiterste nood kan gekeken worden wat de gemeente kan bijdragen aan een schoonmaak. Maatwerk is hierbij een vereiste.

Woningcorporatie Thius biedt naast bovenstaande de mogelijkheid om een opruimcoach in te schakelen, waarbij de intake en de eerste twee opruimuren volledig door de corporatie worden vergoed.

We spreken van een aanvaardbare woning wanneer er sprake is van de volgende zaken:

- Ruimtes moeten kunnen worden gebruikt waar ze voor bedoeld zijn.
- De gezondheid van de inwoner en buurtbewoners mag geen gevaar lopen.
De woning is brandveilig.
- Dit kan per casus verschillen en hangt bijvoorbeeld af van leeftijd en fysieke beperkingen, zoals mobiliteit. Iemand die een rollator gebruikt, heeft bijvoorbeeld een breder pad nodig om veilig te kunnen vluchten bij brand.

3.6 Aanbevelingen

Het zou wenselijk zijn een aantal zaken beter in te richten in de gemeente Tiel, zodat de kans op terugval verder geminimaliseerd wordt. In deze paragraaf volgen enkele aanbevelingen om in te regelen om terugval te voorkomen.

- Een aanbeveling is de cursus van de Rino groep aan te bieden. De cursus 'Aanpak vervuiling en hoarding' van de Rino groep is helpend om woningvervuiling goed te kunnen signaleren en is aan te raden voor mensen die met deze doelgroep werken.
- Koop zorg in die gespecialiseerd (begeleiding en huishoudelijke hulp) is in hoarding- en woningvervuilingsproblematiek. De hulpverleners moeten kunnen omgaan met complexiteit, werklast en verantwoordelijkheid.
- Maak volumeafspraken met schoonmaakbedrijven. De kosten voor een eventuele schoonmaak nemen toe, dit komt omdat de kosten per schoonmaak zijn toegenomen en omdat er een toename is in casuïstiek. Laat daarnaast de woning niet volledig schoon maken/ leeg halen, maar tot een aanvaardbaar niveau.
- Organiseer dat er zorgpartijen zijn die nazorg bieden. Niet alleen iemand die controleert hoe de woning er uit ziet, maar ook nagaat hoe het met de inwoner gaat. De kans op terugval bij hoardingsproblematiek is zeer groot, helemaal als er geen behandeling heeft plaatsgevonden. Op dit moment is er geen zorgpartij die nazorg biedt, wat het risico vergroot. Het zou wenselijk zijn dat de gemeente een partij regelt die nazorg kan bieden. Daarnaast zou het waardevol zijn om te denken aan vroege signalering en het opnemen van mentale gezondheid in het gemeentelijke beleid om terugval te voorkomen.

ICD CLUTTER-HOARDING SCALE® VIJF CATEGORIEËN

Structuur en bestemming

Beoordeling toegankelijkheid in- en uitgangen; werking van afvoeren, elektra, CV, ventilatie en/of airconditioning; bouwkundige/structurele aspecten

Huisdieren en ongedierte

Beoordeling hoeveelheid en verzorging huisdieren; naleving Wet Dieren (art 1.3); beoordeling aanwezigheid van plagen (knaagdieren, insecten of ander schadelijk ongedierte)

Functioneren huishouden

Beoordeling veiligheid, functioneren en toegankelijkheid van kamers en hun beoogde doeleinden

Gezondheid en veiligheid

Beoordeling hygiëne in de woning, omgang met en toegankelijkheid van voorgeschreven en/of vrij verkrijgbare medicijnen.

Persoonlijke Beschermingsmiddelen (PBM)

Aanbevelingen voor persoonlijke bescherming: (stofmaskers, handschoenen, veiligheidsbrillen, beschermende kleding) die drager beschermen tegen omgeving, gezondheidsrisico's en veiligheidsrisico's. Waar nodig, aanvullende uitrusting passend bij het waargenomen niveau.

Doel van de Clutter-Hoarding Scale®

Dit document is alleen directief bedoeld, met name in de beoordeling van het interieur van een woning, behalve als de omstandigheden buiten de woning de veiligheid binnen beïnvloeden. Niet van toepassing op vrijstaande schuren, garages e.d. De C-HS® is niet bedoeld voor diagnostische doeleinden of psychologische evaluaties van personen. ICD® is niet verantwoordelijk voor het werk dat wordt uitgevoerd door een professional organizer of andere hulpverlener die gebruik maakt van de uitgebreide ICD C-HS® of C-HS® Quick Reference Guide.

Herdruk: ICD verleent toestemming om de Clutter-Hoarding Scale® (C-HS®) Gids voor Snelle Referentie te kopiëren voor educatieve, non-profit doeleinden, onder vermelding van het copyright van ICD. Toestemming om te citeren, kopiëren, reproduceren of distribueren van (delen van) deze gids voor commerciële doeleinden dient schriftelijk aangevraagd te worden bij www.challengingdisorganization.org.

Werkwijze hoarding en vervuiling

ICD CLUTTER-HOARDING SCALE® VIJF NIVEAU'S

Vijf oplopende niveaus geven de mate van rommel en/of hoarding aan: Niveau I als laagste en niveau V als hoogste. ICD beschouwt niveau III als omslagpunt tussen een huishouden dat als rommelig beoordeeld kan worden en een huishouden dat neigt naar hoarding met de daarbij behorende overwegingen en maatregelen.

NIVEAU I	GOED	LAAG
Huishouden wordt als standaard beschouwd. Geen speciale kennis over chronische desorganisatie noodzakelijk.		

NIVEAU II	BLAUW	MATIG
Huishouden vraagt om professional organizers of verwante professionals met kennis van en ervaring met chronische desorganisatie.		

NIVEAU III	GEEL	VERHOOGD
Omslagpunt tussen rommelig huishouden en potentiële hoarding situatie. Hulp- en dienstverleners die in een niveau III huishouden werken dienen aantoonbaar ervaring en scholing te hebben m.b.t. chronische desorganisatie. Een plaatselijk netwerk van gerelateerde professionals, met name in de geestelijke gezondheidszorg, is vereist.		

NIVEAU IV	ORANJE	HOOG
Aanpak van problematiek vereist gecoördineerde inzet van dienstverleners als aanvulling op professional organizing en de inzet van de familie: professionals uit de geestelijke gezondheidszorg, maatschappelijk werk, financieel adviseurs, ongediertebestrijding, gespecialiseerde schoonmaakbedrijven, aannemers en klusdiensten		

NIVEAU V	ROOD	ZEER HOOG
Professional Organizers wordt afgeraden alleen te werken in een niveau V woning. Samenwerkingsverband noodzakelijk, mogelijk bestaand uit familie, professionals uit de geestelijke gezondheidszorg, maatschappelijk werk, huismeester, bouwkundigen, brandweer en/of politie. Formele schriftelijke overeenkomsten tussen partijen dienen voor aanvang van het werk vastgelegd te zijn.		

CLUTTER-HOARDING SCALE® GIDS VOOR SNELLE REFERENTIE

Voor:

Professional Organizers
Aanverwante Specialisten
Meewerkende Teamleden

Vergroot je kennis!

Institute for Challenging Disorganization®

1-800-674-7818

icd@challengingdisorganization.org

www.challengingdisorganization.org

Copyright: ©2019 Het Institute for Challenging Disorganization (ICD), Larchmont, NY, U.S.A. Dit is een bewerking van de 2011 C-HS® Quick Reference Guide door Donna Rosman, CPO-CD®. 2011 C-HS® geschreven door Kristin Bergfeld; Sheila Delson, CPO-CD®; Randi Lyman, CPO-CD®; Lynn Mino, CPO-CD®; en Heidi Schulz, CPO-CD®. Nederlandse vertaling:

Werkwijze hoarding en vervuiling

ICD® CLUTTER-HOARDING SCALE® (C-HS®) GIDS VOOR SNELLE REFERENTIE

COPYRIGHT: ©2019 The Institute for Challenging Disorganization® (ICD®), Larchmont, NY, U.S.A.

	Structuur en bestemming	Huisdieren en ongedierte	Functioneren huishouden	Gezondheid en veiligheid	Persoonlijke Beschermingsmiddelen (PBM)
NIVEAU I	Alle deuren en ramen bereikbaar, alle trappen begaanbaar. Afvoeren, elektra, cv, ventilatie en/of airconditioning werken naar behoren. Werkende rookmelders en CO-melders geïnstalleerd.	Huisdieren worden goed verzorgd en gehuisvest conform Wet Dieren & Besluit Houders van Dieren. Insecten en ongedierte niet aantoonbaar.	Normale hoeveelheid spullen. Alle kamers naar behoren bruikbaar. Huishoudelijke apparatuur functioneert volledig. Huis is verzorgd en onderhouden.	Veilig, schoon, geen vreemde geuren. Medicijnen in normale hoeveelheden aanwezig en zorgvuldig en veilig opgeborgen.	OPTIONEEL
NIVEAU II	Eén hoofdingang geblokkeerd. Eén groot huishoudelijk apparaat (CV, ventilatiesystemen of airco) langer dan 3 maanden niet werkend. Afvoeren en/of elektra niet volledig werkend. Rookmelders en CO-melders niet werkend of niet aanwezig.	Huisdieren worden (mogelijk) onvoldoende verzorgd of benadeeld in welzijn (huisvesting/leefomgeving mogelijk niet hygiënisch). Zichtbare of stinkende dierlijke uitwerpselen. Dierenharen of veren op grond of meubels. Lichte tot middelmatige aanwezigheid van normaal huishoudelijk ongedierte /insecten.	Spullen belemmeren deels het gebruik van belangrijkste woonruimte. Uit- en doorgangen, trappen en loopruimte licht verminderd toegankelijk door spullen. Aantal huishoudelijke apparaten niet werkend. Huishoudelijke taken en onderhoud woning onregelmatig uitgevoerd.	Verminderde hygiëne. Geurtjes van vuile vaat, bereiding eten, wasgoed en sanitair. Schimmelvorming. Twijfelachtig beheer medicijnen.	LICHT Medische of werkhandschoenen, pet, EHBO-does, insectenwerend middel, desinfecterende handgel
NIVEAU III	Buiten staan spullen die binnen horen. CV, ventilatiesystemen en/of airco langer dan drie maanden niet werkend. Rookmelders en CO-melders niet werkend of niet aanwezig. Een deel van het huis heeft lichte structurele schade die in de laatste zes maanden is ontstaan.	Huisdieren: niet (voldoende) bieden van juiste zorg /benadeling welzijn (water, voer, schone en veilige huisvesting, dierenarts etc.). Hoor- en zichtbare aanwezigheid van ongedierte. Lichte insectenplaag van bijvoorbeeld bedwantsen, luizen, vlooiën, kakkerlakken, mieren, zilvervisjes, spinnen etc.	Spullen belemmeren functioneren in belangrijkste ruimtes en beginnen in- en uitgangen, loopruimte en trappen merkbaar te blokkeren. Minimaal één ruimte niet bruikbaar zoals bedoeld. Meerdere apparaten niet werkend. Onzorgvuldig gebruik van elektra en/of verlengkabels. (Huishoudelijk) onderhoud van woning onder de maat. Kleine hoeveelheden gevaarlijke stoffen aanwezig.	Beperkte hygiëne. Verontreinigde plekken waar voedsel bereid wordt (vuile borden, schimmelvorming). Duidelijke en irriterende geuren. Vuilnisbakken niet aanwezig, niet in gebruik of overlopend. Vuil, stof en afval. Vuile was in het hele huis. Medicijnen (voorgeschreven en vrije verkoop) worden op gevaarlijke manier bewaard, toegankelijk voor kinderen, dieren of mensen met verstandelijke beperking.	GEMIDDELD Mondkapjes of koolstofmaskers, veiligheidsbril, handschoenen, wegwerpvoveral, pet, werkschoenen/laarzen, EHBO-does, insectenwerend middel en desinfecterende handgel
NIVEAU IV	Buiten staan excessieve hoeveelheden spullen die binnen horen. CV, ventilatiesystemen of airco langer dan één jaar niet werkend. Rookmelders en CO-melders niet werkend of niet aanwezig. Structurele schade aan het huis, langer dan zes maanden geleden ontstaan. Waterschade aan vloeren, beschadigde muren en/of fundering, gebroken ruiten, kapotte deuren, niet werkende afvoer. Rioolucht of zichtbare overstroming riolering.	Huisdieren: onthouden van nodige verzorging/benadelen welzijn (voer, water, deugdelijke schone en veilige huisvesting, dierenarts etc.) Destructief gedrag bij dieren. Buitensporig veel spinnen en spinrag. Hoor- en/of zichtbare aanwezigheid van vleermuizen, knaagdieren en ongedierte in kelder en/of zolder. Middelmatige insectenplaag(a)g(en) in leefruimten.	Verminderd gebruik en toegankelijkheid belangrijkste woonruimtes. Meerdere kamers zo vol met spullen dat ze niet volgens doel gebruikt kunnen worden. Spullen blokkeren doorgangen, in- en uitgangen en trappen. Onjuiste opslag van brandbaar materiaal en/of gevaarlijke stoffen. Risicovol gebruik van apparatuur zoals elektrische verwarmingsapparatuur, ventilatoren en verlengkabels.	Rottend voedsel, organische besmetting. Voedsel over de datum, verpakkingen lekkend of bolstaand/gedeukt. Borden en keukengerei onbruikbaar. Geen beddengoed, slapen op kale matras, zitmeubels of vloer. Insecten in bedden of meubilair. Medicijnen (voorgeschreven en vrije verkoop) worden op gevaarlijke manier bewaard, vrij toegankelijk voor allen.	VOLLEDIGE UITRUSTING Mondkapjes of koolstofmaskers, veiligheidsbril, medische of sterke werkhandschoenen, wegwerpvoveral, pet, werkschoenen of -laarzen, EHBO-does, insectenwerend middel, desinfecterende handgel, hoofdlamp of zaklamp
NIVEAU V	Buiten staan excessieve hoeveelheden spullen voor binnen of buiten. Tuin overwoekerd. Achtergelaten machines of apparaten. Onvoldoende ventilatie. CV, ventilatiesystemen of airco niet werkend. (Water)schade aan vloeren, muren en fundering. Gebroken ruiten, kapotte deuren. Elektra, watertoe- en afvoer en sanitair onbetrouwbaar/niet (goed) werkend. Stankoverlast en/of overstromde riolering. Onherstelbare (structurele) schade aan binnen- en buitenkant woning.	Huisdieren: onthouden nodige verzorging/aantasting welzijn (voer, water, deugdelijke schone en veilige huisvesting, dierenarts etc.) Dieren zijn in gedrag, gezondheid en aantal gevaarlijk en/of ongezond voor mensen. Ruime aanwezigheid/verspreiding van spinnen, kakkerlakken, muizen, ratten, eekhoorns, vleermuizen, wasberen en/of slangen. Hevige insectenplaag van bedwantsen, luizen, vlooiën, kakkerlakken, mieren, zilvervisjes etc.	Belangrijkste vertrekken in huis niet bewoonbaar/bruikbaar. Geen enkele kamer bruikbaar volgens bedoeling. In- en doorgangen, hal/overloop en trappen geblokkeerd. Sanitair onbruikbaar of niet werkend. Gevaarlijke leefomstandigheden door verzamelde en opgeslagen spullen. Apparatuur onbruikbaar. Gevaarlijke, primitieve en primaire bronnen voor warmte en/of licht, als kerosine, lantaarns, kaarsen, houtkachels of open vuur.	Menselijke uitwerpselen en urine in de woning. Rottend voedsel. Organische besmetting. Verpakkingen van voedsel gedeukt, bollend, lekkend en/of over de datum. Servies en keukengerei onvindbaar of niet aanwezig. Bedden onbereikbaar of onbruikbaar door spullen of vuil/insectenplaag. Ruime aanwezigheid schimmels. Vocht of stilstaand water in de woning. Medicijnen (voorgeschreven en vrije verkoop) worden op gevaarlijke manier bewaard, vrij toegankelijk voor allen. Medicijnen zijn deels over datum.	VOLLEDIGE BESCHERMEDE UITRUSTING NOODZAKELIJK Koolstofmasker of masker met organische filters, veiligheidsbril, medische, industriële of zware werkhandschoenen, wegwerpvoveral, pet of helm, werkschoenen of -laarzen, EHBO-does, desinfecterende handgel, insectenwerend middel, hoofdlamp of zaklamp.

Bijlage 2:

Clutter Image Rating Scale (CIRS)¹

Het doel van deze tool is om de impact van het verzamelen op de persoon met het verzamelgedrag te meten.

CIRS: Onderdeel 1 – Keuken

Selecteer hieronder de foto die het meest nauwkeurig de hoeveelheid rommel in uw kamer weergeeft.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

¹ Source: Frost RO, Steketee G 2006a, *Compulsive Hoarding and Acquiring: Therapist Guide*. New York. Oxford University Press. The Clutter Image Rating (CIR) Tool, p. 188. Used with permission of Oxford University Press, USA.

Clutter Image Rating Scale: Part 2 of 3 – Slaapkamer

Selecteer hieronder de foto die het meest nauwkeurig de hoeveelheid rommel in uw kamer weergeeft

1

2

3

4

5

6

7

8

9

Clutter Image Rating Scale: Part 3 of 3 – woonkamer

Selecteer hieronder de foto die het meest nauwkeurig de hoeveelheid rommel in uw kamer weergeeft

1

2

3

4

5

6

7

8

9

Bijlage 3

Uitwisseling gegevens volgens de bemoeizorg

Indien de inwoner geen toestemming geeft voor het opnemen van contact met de samenwerkingspartners, zijn er in dit geval uitzonderingen mogelijk waardoor er toch overleg mag plaatsvinden. In de handreiking voor Gegevensuitwisseling bij Bemoeizorg wordt dit verder uitgewerkt.

- I. Is sprake van een situatie van bemoeizorg waarvoor gegevensuitwisseling noodzakelijk is?
 - a. Is sprake van ernstige meervoudige problematiek waarbij samenwerking met andere professionals noodzakelijk is?
 - b. Is sprake van (een vermoeden van) complexe psychische en/of psychosociale en/of somatische problematiek waardoor diegene geen hulpvraag stelt?
 - c. Is sprake van (een risico op) ernstige gezondheidsschade voor de burger of een ander?
- II. Aan wie wil de professional gegevens verstrekken?
- III. Wat is het doel van de gegevensverstrekking?
- IV. Afweging door de professional of gegevensverstrekking mogelijk is:
 - a. Is anoniem verstrekken van gegevens voldoende?
 - b. Is er een wettelijke bepaling die het verstrekken van gegevens mogelijk maakt of daartoe verplicht?
 - c. Past de gegevensverstrekking binnen de wettelijke taak/werkzaamheden van de professional?
 - d. Is toestemming krijgen mogelijk?
 - e. Kan gegevensverstrekking op basis van een vitaal belang, conflict van plichten of goed hulpverlenerschap?
- V. Welke gegevens zijn noodzakelijk om te verstrekken?